

عنوان: حقوق شهروندی و اصول و قوانین شهری

آتنا خورسندی، کارشناسی شهرسازی

چکیده

گسترش شهرنشینی و مشکلات خاص زندگی شهری، بیش از پیش ضرورت توجه همه جانبه به راهبردهای سودمند برای بهینه سازی زندگی ساکنان شهرها را لازم ساخته است. در تمدنهای سنتی امر قدسی در همه ی شئون حیات بشری متجلی است ولی امروزه متأسفانه همه ی امور را از دیدگاه ناقص علوم ناسوتی بشری می نگرند و جایگاه امر قدسی را در شئون حیات بشری لحاظ نمی کنند . حقوق شهروندی ناظر به حقوق فطری انسان است و سلب ناپذیر، غیر قابل تخلف و ازلی و ابدی است . از طرفی هدف حقوق شهری، وصول به دو مقصود نظم و عدالت است. گاهی موارد دستیابی به هر دو هدف میسر نیست و ناچاراً یکی فدای دیگری می شود. به عنوان مثال وجود طرحهای شهری سبب محدودیت مالکیت برخی از مالکین املاک و اراضی شهری می شود. چنین وضعی عادلانه نیست اما نیاز شهر به فضاهای عمومی چنین محدودیتهایی را توجیه می کند و عملاً سبب برتری نظم بر عدالت می شود.

در زمینه حقوق شهری قواعد حقوقی چهره‌ای خاص دارند. قواعد آمره (یا التزامی قوانینی هستند که اراده افراد در صورتیکه مخالف آنها باشد بی اثر است) و مربوط به نظم عمومی (نظم عمومی عبارتست از نظام کشور یعنی نظم سازمانها و مقرراتی که ناگزیر دولت باید آنها را به معرض اجراء بگذارد) هستند. بنابراین به همان ترتیبی که توسط قانونگذار وضع شده‌اند، اجرا می شوند و هرگونه توافقی در مخالفت با آن باطل و بی اثر است، به عنوان مثال صدور پروانه ساختمانی مستلزم طی تشریفات از قبیل ارائه مدرک، معرفی مهندس ناظر و پرداخت عوارض است.

توجه به قواعد آمره حقوق شهری و رعایت آن از جانب شهرداری حقوق عمومی را تضمین می کند. در این زمینه توجه به حق مکتسبه اشخاص اهمیت مضاعفی دارد. لذا آشنایی با ضوابط و مقررات شهرسازی و حقوق شهروندی برای دست اندرکاران ساخت وسازهای شهری امری ضروری و واجب است .

واژه های کلیدی

حقوق شهری، مقررات شهرسازی، قانون مدنی

مقدمه

شکل گیری تمدن های بزرگ با آغاز شهرنشینی شروع گردیده و همچنانکه تمدن های مزبور رو به تکامل نهادند به تدریج بر تعداد شهرها افزوده شد بنحوی که امروزه کره ی زمین در حال تبدیل شدن به دنیایی از شهرها است. بررسی مسائل شهرها از دیدگاه حقوقی موجب پیدایش شاخه ای از این علم بنام حقوق شهری گردیده است. قواعد حقوق شهری، مولد شهرنشینی است، یعنی پیدایش آن به سبب زندگی اجتماعی است، به عبارت دیگر حقوق شهری، شهرنشینی را بوجود نمی آورد بلکه باهدف نظم بخشیدن به روابط میان شهروندان و اداره کنندگان شهر پدید آمده و روبه تکامل است. یک شهروند یک عضو رسمی یک شهر، ایالت یا کشور است. این دیدگاه، حقوق و مسئولیتهایی را به شهروند یاد آور می شود که در قانون پیش بینی و تدوین شده است. از نظر حقوقی، جامعه نیازمند وجود مقرراتی است که روابط تجاری، اموال، مالکیت، شهرسازی، سیاسی و حتی مسائل خانوادگی را در نظر گرفته و سامان دهد. از این رو از دید شهری موضوع حقوق شهروندی، روابط مردم شهر، حقوق و تکالیف آنان در برابر یکدیگر و اصول و هدفها و وظایف و روش انجام آن است. همچنین نحوه اداره امور شهر و کیفیت نظارت بر رشد هماهنگ شهر است که می توان بعنوان مهمترین اصولی بدانیم که منشعب از حقوق اساسی کشور است.

در واقع حقوق شهروندی آمیخته‌ای است از وظایف و مسئولیتهای شهروندان در قبال یکدیگر، شهر و دولت یا قوای حاکم و مملکت و همچنین حقوق و امتیازاتی که وظیفه تامین آن حقوق بر عهده مدیران شهری (شهرداری)، دولت یا به طور کلی قوای حاکم می باشد.

مبانی نظری تحقیق